

דף נ.

עין משפט ב.

י"ד סימן רמט סעיף א

א. א. שיעור נתינת צדקה אם ידו משגת יתן כפי צורך העניים ^ז, ואם אין ידו משגת כל כך יתן עד חומש ^י נכסיו וזו מצוה מן המובחר. ואחד מעשרה ^ש מדה בינונית ופחות מזה עין רעה.

א. ב. חומש זה שאמרו היינו שנה ראשונה מהקרן ^ח, ומכאן ואילך חומש שהרויח בכל שנה.

הגה: אל יבזבז אדם יותר מחומש ^א שלא יצטרך לבריות.

הגה: ודוקא כל ימי חייו אבל בשעת מותו ^ב יכול אדם ליתן צדקה כל מה שירצה.

הגה: אין לעשות ממעשר שלו דבר מצוה ^ג, כגון נרות או פרוכת לבית הכנסת

ק. מברייתא בכתובות ס"ז ע"ב ורמב"ם בפ"ז מהלכות מתנות עניים.

ר. מימרא דרב אלעי בכתובות דף נ' ע"א באושא התקינו, ומשמע דמצוה מן המובחר לבזבז חומש, וכך נראה מירושלמי דריש פאה.

ש. מספרי והביאו התוס' בתענית דף ט' ע"א בד"ה עשר תעשר. ובירושלמי אתמר דמעשר עני נוהג אפי' בכספים ונלמד ממ"ש "כבד את ה' מהונך ומראשית כל תבואתך", וכ"כ המרדכי בפ"ק דב"ב, כן ציין הגאון.

ת. ה"ה למעשר בבינוני שנותן שנה ראשונה מעשר מן הקרן ואח"כ מעשר מהרויח. ש"ך ס"ק ב'.

א. ב"י בשם גמ' בפ' נערה שנתפתה בדף נ' ע"א.

ב. מכתובות ס"ז ע"ב והביאה הרי"ף הרא"ש והר"ן ומרדכי.

ג. והוא שמחוייב בלאו הכי במצוה זו ורוצה לפטור עצמו בעשייתה ע"י מעשר כספים, אבל מצוה שאינו מחוייב בה רשאי, כ"כ בבאר הגולה אות ה'.

בט"ז בס"ק א' כתב דאסור לפרוע במעשרות המסים, אבל לקנות מצוות בביהכנ"ס במעות מעשר אם היה דעתו בשעת קניית המצוות על זה מותר שהרי המעות הולכים לצדקה ואף שהוא נהנה מזה מותר דבכל מעשר יש טובת הנאה לבעלים בנתינתם, לא כן אם בשעת קניית המצוות לא היה דעתו על כך ואח"כ רוצה לפרוע מכסף מעשר זה אינו יכול דהו"ל

רק יתן אותו לעניים ד.

עין משפט ג.

יו"ד סימן רמה סעיף ה

ה. ה. משיתחיל בנו לדבר מתחיל ללמדו ה "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב" ופסוק ראשון מקריאת שמע ואח"כ מלמדו מעט מעט עד שיהיה כבן שש' או כבן שבע ואז מוליכו אצל מלמד תינוקות.

עין משפט ד.

יו"ד סימן רמה סעיף ה

ה. ח. מכניסין את התינוקות ללמוד מבן חמש שנים שלימות ו' ואם הוא כחוש מבן שש שנים שלימות.

הגה: מ"מ מיד כשמגיע לג' שנים שלימות ה מלמדין אותו אותיות התורה כדי שירגיל עצמו לקרוא בתורה.

כפורע חובו מן המעשר, וגם כשקונה ספר מכסף מעשר יש לכתוב עליו שזה נקנה מכסף מעשר, למען ידעו בניו זה ולא יחזיקוהו כשלהם, עכ"ל.

והש"ך בס"ק ג' הביא ממהרש"ל והדרישה שכתבו בשם תשובת מהר"ם דכל מצוה שתבא לידו כגון להיות סנדק או להכניס חתן וכלה לחופה וכן לקנות ספרים ללמוד בהם ולהשאילם לאחרים, אם בכל הדברים הנ"ל לא היה יכולת בידו, ולא היה עושה אותה מצוה יכול לקנות אותה מצוה מכסף מעשר. וכן לפזר ממעשרותיו לבניו הגדולים שאינו חייב לטפל בהם מותר דאפי' לאביו מותר לתת מכסף מעשר אם הוא עני משום כבוד אביו.

ד. ואינו מחוייב להפריש מעשר אלא אחר שיפריש שיעור המס ודומה לפאה שפטורה מהמעשר, כ"כ בספר ראשון לציון למוהר"ר רבינו חיים בן עטר זצ"ל, ובברכי יוסף כתב דיש קצת לפקפק במה שדימה לפאה דשאני פאה דילפינן מקרא ע"ש.

ה. מברייתא סוכה מ"ב ע"א.

ו. והרמ"א בסעיף ח' כתב דמבן ג' שנים שלימות מלמדין אותו אותיות התורה, מהרב אברבנאל בפירושו על אבות ואולי לאותיות א"צ מלמד תינוקות.

ז. ב"י, והוא ממשנה ספ"ה דאבות ומה שאמרו בב"ב כ"א ע"א שמכניסין אותן כבן שש היינו בן חמש שנכנס לבן שש. וכתב הכלבו שמתחילין עם התינוקות ספר ויקרא לפי שאמר הקב"ה יבואו טהורים ויתעסקו בטהרות, וכן נהגו גם היום. ש"ך ס"ק ח'.

ח. ורמז לדבר ג' שנים ערלים יהיו. ט"ז ס"ק ג'.

עין משפט ה.

אה"ע סימן צ פעיף ט

ט יח. מכרה ט נ"מ אפי' שנפלו לה קודם שתתארס, הבעל מוציא פירות מהלקוחות כל ימי חייה, אבל לא גוף הקרקע, ואם מתה בחייו מוציא גם הגוף בלא דמים. י וי"א דאף בחייה מוציא הגוף בלא דמים, כ ואם אותם דמים מהמכר קיימין בידיה או ל שאפשר לתלות שאלו הדמים של המכירה, מחזירין אותם ללקוחות ואינו יכול לומר הבעל שמא ממציאה הן.

הגה: ט. אם הבעל רוצה מ לסתור או לבנות קרקע בחייה, הלוקח קרקע זו מוחה, דאם י נתאלמנה או נתגרשה מכרה קיים, ו אין חילוק בין מכרה להקדישה.

עין משפט ו.

י"ד סימן רנא פעיף ג.

ג. הנותן לבניו ובנותיו הגדולים שאינו חייב במזונותיהם ע כדי ללמד את הבנים תורה ולהנהיג הבנות בדרך ישרה. וה"ה הנותן לאביו והם

ט. גמ' ע"ח ע"ב כר"י בר חנינא באושא התקינו. ורמב"ם.

י. טור והרא"ש.

כ. ואם הוציאה מעות על דבר אחר יכול הבעל לומר שקמו עליה בהלוואה, ואין אני מחוייב לשלם, ובמטלטלין שלה אני היורש, כ"כ הח"מ.

ל. הרשב"א ורי"ף, דמסברא אמרינן דאינהו נינהו.

מ. וזה אף להרא"ש דס"ל שהבעל יכול להוציא גוף הקרקע מיד הלוקח דהכא יודה דכל שהאשה יכולה למחות, גם הלוקח יכול למחות, ונפ"מ ללוקח לענין פרוזבול דחשיב שיש לו קרקע.

נ. ומשמע למפרע ואף להרא"ש שהבעל מוציא גוף הקרקע, מ"מ אם נתגרשה או נתאלמנה מחזיר ללוקח. ח"מ.

ס. מת"ה. ואפי' הקדישה קדושת הגוף, אלמזהו רבנן לשעבודא דבעל, ומ"מ אם נתאלמנה או נתגרשה חל ההקדש. ח"מ. וצ"ע דאם חל ההקדש למפרע איך התירו לו לאכול פירות בנתיים.

ע. היינו שגדולים יותר משש. ש"ך ס"ק ד'.

*****
את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

צריכים לכך הרי זה בכלל צדקה פ, ולא עוד אלא שצריך להקדימם לפני אחרים.

ג. ד. אפי' אינו אביו ולא בנו אלא קרובו צריך להקדימו לכל אדם, ואחיו מאביו קודם לאחיו מאמו, ועניי ביתו קודמים לעניי עירו, ועניי עירו קודמים לעניי עיר אחרת ז.

הגה: הקבועים בעיר נקראים עניי העיר והם קודמים לעניים אחרים שבאים לשם ממקומות אחרים.

ג. ה. יושבי ארץ ישראל קודמין ליושבי חוצה לארץ ק.

הגה: פרנסת עצמו קודמת לכל אדם ר, ואינו חייב לתת צדקה עד שתהיה לו פרנסתו קודם, ואח"כ יקדים פרנסת אביו ואמו אם הם עניים והם קודמים לפרנסת בנו הגדולים, ואח"כ בנו אם הם עניים והם קודמים לאחיו, ואחיו קודמין לשאר קרובים, והקרובים קודמים לשכניו, ושכניו קודמים לאנשי עירו, ואנשי עירו קודמין לאנשי עיר אחרת. וה"ה אם היו שבויים וצריך לפדותן.

פ. הרמב"ם בפ"י ממתנות עניים מכתובות צ' ע"א. עושה צדקה בכל עת וכו'. ואם משגת ידי הבן לפרנס את אביו לא מצדקה, ונותן לו מכסף צדקה תבא מאירה למי שמפרנס את אביו מכסף צדקה, כמו בסי' ר"מ סעיף ה'. ש"ך ס"ק ה'.

צ. אפי' העניים של עיר אחרת מבני ארץ ישראל, כ"כ הב"ח. ש"ך ס"ק ו'.

ק. היינו שניהם מעיר אחרת מקדימים של ארץ ישראל. ש"ך ס"ק ו' מהב"ח. והוא מספרי ומריש ב"ב. אבל עניי העיר קודמים גם לעניי ארץ ישראל.

ר. כתב בברכי יוסף אדם שחייב לבני אדם לא ירבה בצדקה והוא מספר חסידים סי' תנ"ד. ומש"כ אביו קודם לבניו היינו בניו הגדולים אבל אם הם קטנים פחות מגיל שש הם קודמים וחייב לזונם, ולא הוו בכלל הצדקה כדאיתא בכתובות בדף נ', ובדף ס"ה. כ"כ בספר ראשון לציון ע"ש.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהרד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

דף נ:

עין משפט א.

אה"ע סימן קיא סעיף יד

יד יג. ש"א דכתובת בנין דיכרין נוהגת רק במקרקעי אבל ממטלטלין אינה נגבית, ומ"מ אם המותר דינר ממטלטלין הוי מותר. ה"ו וי"א דכיום שכותבים בכתובה מטלטלין אגב קרקע, נגבית כתובת ב"ד אפי' ממטלטלין.

עין משפט ב.

אה"ע סימן קיג סעיף א

א. מת והניח בת אומדין דעתו כמה היה בלבו ליתן לה לפרנסת נדונייתה^א ונותנים לה, ואומדין מרעיו וקניניו, או אם כבר השיא בת בחייו אומדין בה^ב, ואם הב"ד לא ידעו אומדין דעתו נותנים לה עישור נכסים לנידונייתה.

הגה: ב. כשם שנותנים לבת מנכסי האב, כך ניתנים לה מנכסי האם^ג, וי"ח ד. וי"א דאפי' האב בחיים אין לו להוסיף לבתו^ה יותר מעישור נכסים,

ש. רא"ש כתובות דף צ"א.

ת. והטור מהרמ"ה כתב דאף האידנא אינה נגבית ממטלטלין.

א. רמב"ם פ' כ' וגמ' כתובות ס"ה ע"א, ואין הפי' שנוטלת מיד אלא משתעבד לה משעת מיתה לשעת נישואין, ויכולה אח"כ לטרוף ממי שקנה לאחר מיתה כ"כ הח"מ.

ב. משמע אפי' להוסיף יותר על עישור נכסים, והיא דעת הטור בשם הגאונים ומובאת דיעה זו בסעיף ד' ברמ"א בסופו, וכן היא דעת הראב"ד ואפי' לתת הכל אם אמדו אותו לכך ועיין בח"מ ס"ק י"ד. ואם היה עשיר והעני או היה ותרן ונשתנה הולכין אחר דעתו האחרונה כ"כ הטור.

ג. אע"ג דלענין מזונות משנה מפורשת היא דאין נידונית מנכסי האם, מ"מ דעת הרמ"ה לחלק בין מזונות לפרנסה כ"כ הח"מ.

ד. דעת המהרי"ל, והביא ראיה מכתובות ס"ח ע"ב. ופי' רש"י שם לנדוניה שאינה כתובה ועיין בב"ח.

ה. מטעם אעבורי אחסנתא מבניו, והמרדכי והרא"ש הביאו בשם הגאון שראוי לנדות מי שנותן יותר.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

אך אין נוהגים כן.